

Telegraful Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției »Telegrafului Român«, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 7430 Epitr.

Publicațiune

pentru elevii seminarului arhiepiscopalean.

Având în vedere scumpetea cea mare, care domnește din cauza actualului războiu înfricoșat la toți articoli de consumat (carne, untură, legumă, pâne) apoi la materialul de încălzit (lemn, cărbuni), taxa seminarială, atât pentru elevii din secțiunea teologică, cât și pentru cei din secțiunea pedagogică, pentru anul școlar 1915/1916 se stabilește în suma de 550 de coroane anual.

Pentru înlesnirea elevilor seminariali facem concesiunea, că taxa se poate solvi în 4 rate anticipative, anume, rata I se va solvi la 1 Septembrie a. c., deodată cu înscrierea, rata II se va solvi la 1 Decembrie 1915, rata III la 1 Martie 1916 și rata IV la 1 Maiu 1916.

Încât scumpetea ar mai scădea și în prețurile alimentelor și al materialului de încălzit s'ar face reduceri, în proporție dreaptă se va face reducere și la taxa seminarială.

Aceasta se aduce pe calea aceasta la cunoștința celor interesați spre știre și conformare.

Sibiiu, din ședința senatului episcopesc, ținută la 25 Iulie 1915.

Consistorul arhiepiscopalean.

Două concepții.

De Emilian Stoica, preot.
(Fine.)

Marile reforme politice și sociale din secolul trecut au schimbat vechiul raport între preot și credincioșii săi, depărtându-i unul de altul în multe privințe.

Mai întâi preotul s'a depărtat de popor prin cultura și deprinderile sale.

Înalta pregătire ce se dă astăzi clerului, asemenea celor mai alese cariere intelectuale, îl califică pentru o activitate de natură mai mult intelectuală. Preotul de astăzi nu va mai fi deci cel mai bun agricultor în satul său, fiindcă nu are nici pregătire, nici aplicare spre aceasta, iar întregirea venitelor sale cu ajutor de stat i-a dat mult-putin posibilitatea de a se putea lipsi de o încordată muncă trupestă, incompatibilă cu pregătirea sa înaltă și cu dispoziția spre o activitate intelectuală. El nu va mai fi deci tovarășul de muncă, de oboseală și de suferință al țaranului în cele 6 zile ale săptămânii, (și chiar când face agricultură, va fi mai mult un boierinaș), pe nesimțite deci se depărtează de popor și se apropie de ceata funcționarilor bugetivi.

Aceasta este însă spaima noastră. Căci cu acest aspect am pierdut orice drum spre inima credincioșilor noștri.

Și ne înfiorăm de acest tip al preotului funcționar, fiindcă și de altfel sufletul credincioșilor s'a schimbat, s'a depărtat de biserică și cu toată si-

tuția noastră de duhovnici, nu-l mai avem întreg.

Complicatele înnoiri civile și administrative, adeseori cu un pronunțat caracter antibisericesc, l-au smuls de sub aripa bisericii, care nu-i mai poate fi de folos, nu-i mai poate da, ca în trecut, povețe folositoare în roștile sale materiale.

A venit și civilizația apusului prin contactul cu străinii, cu întreaga cohortă de prejudecăți și dușmăni, — poate justificate acolo, — împotriva bisericii și a slujitorilor ei și i-au sdruncinat virginea sa credință și tradiționala sa cuviință.

S'au înmulțit apoi la sate cărturarii, cari nu sunt totdeauna oameni religioși, ci prin contagiune anticlericali, sau în cel mai bun caz indiferenți.

Astăzi deci țaranul încunjură pe preot, care nu-i va putea da o bună povață, de pildă într'un proces, ci-l va desmănta; va merge însă mai bucuros la notar, la avocat, dela cari în proverbiala sa istețime știe, că va putea căpăta un sfat și mai piezis, dar mai folositor.

Să fiu bine înțeles. Nu vreau să aduc acuze grave altor tagme onorabile, nici să rechem vremurile patriarhale, ci înfățișez o părere, care mi se pare, că prea adeseori corăspunde realității.

Deci cu fiecare zi se reduce rolul preotului în viața credincioșilor, tot mai mult scade sfera sa de influență asupra sufletelor turmei sale, așa, că suntem amenințați să ajungem păstori fără de turmă, păstori surghiuniți, sau cel mult păstori de onoare, preoți «sibyllae», în sfera atât de îngustă astăzi a funcțiunilor rituale.

Ei bine, acest teren îngust și sărac nu ne mulțamește, această atmosferă ne înăbușe.

Vom fi siliți deci în propriul interes al tagmei și al prestigiului preoțesc, să începem și noi o luptă energică pentru a recâștiga terenul pierdut.

Și pentru acest scop nu avem lipsă să încercăm a răpi terenul altor conducători lumești, căci astăzi în sufletul credincioșilor noștri sunt destule trebuințe, cari cer o arzătoare împlinire, este destulă răceală și întunec, cari trebuie alungate, și în societatea noastră cu atâtea forme de viață este destul teren pentru a crea nouă organe, a reinvia pe cele amortite și a întări pe cele existente, ca tot atâtea fire de legătură sufletească și căi de comunicație cu sufletul poporului nostru.

Va trebui deci să muncim febril în comună înțelegere, ca să umplem, cu o activitate potrivită situației noastre și vremilor de azi, cadrele astăzi aproape goale ale direcției noastre, căci numai astfel vom recâștiga locul în sufletul credincioșilor noștri și vom ajunge din nou păstori zelosi, iubiți și respectați ai turmei cuvântătoare.

Față de întimpinările de inoportunitate ale celor circumspecți vom dovedi, că tocmai împrejurările de as-

tăzi sunt nu se poate mai oportune pentru a porni această acțiune de regenerare a bisericii luptătoare.

Primejdiile războiului și nesiguranta zilelor de azi a întors inimile spre Dumnezeu, a spulberat scepticismul, a alungat indiferentismul religios și a suflat cu aurul credinței inimile oamenilor din toate clasele sociale. Simțim în toate părțile, că poporul și-a întors din nou ochii spre biserică.

Să ne facem vrednici deci de această clipă istorică și însuflețiti de dumnezeiasca noastră chemare să turnăm în tiparuri nouă adevărurile veșnice ale credinței.

Avem ca pildă pe marele Ioan Gură de aur. Acesta în vreme de mare cumpănă, când poporul din Antiochia, revoltat împotriva împăratului Teodosie pentru birurile cele mari pe cari nu le putea plăti, a sfărâmat statuile împăratului și și-a atras condamnarea la moarte a cetățenilor și distrugerea orașului: prin cele 21 de cuvântări ținute în piață în plină revoluțiune a domolit furia poporului și a îmblânzit și pe împăratul. Iar din istoria modernă avem exemplul filozofului Fichte, care prin cuvântările sale oătră poporul german a contribuit foarte mult la unitatea acestuia.

Astăzi, când pe câmpul de luptă lamura bărbăților își încordează până la maximul de tenziune vigoarea lor bărbătească, nu ar fi păcat neiertat, ca tocmai noi, pe cari trâmbița chemării la războiu ne-a lăsat liniștiți la vetrele noastre, noi să rămânem surzi la glasul de chemare al acestei clipe istorice și neconturbați să ne vedem de micile afaceri zilnice?

Să nu fie! Așa să nu fie. Ci să coborâm în sufletele noastre tot fiorul și toată dragostea misiunii noastre și conștiința de datoria și de forța noastră să facem să răsună dela Brașov până la Arad și din Sătmăr până la Orșova bisericile de glasul inspirat al slujitorilor altarului. Vom înscrie și noi, ostași ai lui Cristos, pe filele însângerate ale istoriei zilelor de azi o pagină de glorie curată, iar posteritatea ne va binecuvânta, pentru că înțelegând la timp oportun semnele vremii, am condus destinele unui neam prin viforul războiului pe drumuri potrivite, iar corabia bisericii noastre prin marea înfuriată la limanul mântuirii.

Din conversații particulare și din articole de ziare, mi-am format convingerea, că există în preoțime o nemulțămire cu actuala situație și o dorință de a înviora cu duh nou viața pastorală. Lipsește însă pe deoparte experiența, pildele de urmat, iar pe de altă parte îndrăzneala. ... «Și lipsind unora puterile, altora curagiul, nu se face din nici o parte un început temeinic, ca nu cumva prin greșeli grave să se compromită marea idee»... (Petrow.)

Iată, acum ni se oferă cel mai bun prilej de a face un demn început. Nu mă simt competent de a for-

mula acum și alte puncte și planuri programatice complete. Căci după ce prin o predică sistematică și însuflețită, bazată pe meditații asupra realităților trebuințe sufletești ale poporului, vom fi adus din nou sufletele credincioșilor sub flamura bisericii, planurile și ideile se vor îmbia singure, iar conferințele preoțesti și grupurile religioase vor fi cadrele cele mai potrivite de organizare, unde ideile bune se vor fermenta și vor primi cea mai aleasă formă de viață.

Vitejii noștri.

— Luptele regimentelor ardeleni la Ioangorod. —

Generalul Höfer, în rapoartele sale scurte și precise, a accentuat în deosebi eroismul ostașilor din regimentele ardeleni. Între numeroasele fapte glorioase, săvârșite în ultimele săptămâni de armatele monarhiei, s'a stăruit într'unul din aceste rapoarte cu multă laudă asupra asaltului executat de regimentul românesc de infanterie nr. 50, care a izbutit să cuprindă înălțimea nr. 122 din fața Ioangorodului, așa numita Slovik-Nove, formidabilă întărită. Căderea cetății se poate atribui în cea mai mare parte vitejiei regimentului dela Alba-Iulia.

În ziua de 1 August 1915 regimentul de infanterie nr. 50 se găsea la distanță de opt kilometri de fortul cel mai extern al cetății. În fața regimentului se înălța punctul întărit Slovik-Nove, înzestrat cu toate mijloacele de apărare ale tehnicii moderne de război.

Înainte primului tranșeu rusesc se întinde gardul de sârmă în lungime de 80 metri, care primejduește grozav or ce atac dușmănesc. De trei zile stau voinicii pe loc: de înaintat nu putea fi vorba. S'au făcut încercări nocturne să se deschidă calea prin piedecile de sârmă; dar dușmanul, mereu treaz, a zădărnicit încercările.

Comandantul regimentului, majorul Acker, primise ordin se ocupe în 1 August locul Slovik-Nove cu orice preț.

Trei batalioane din reg. nr. 50, având la aripa stângă 3 companii ale regimentului de infanterie clujan nr. 51, primiseră însărcinarea grea și onorifică să cuprindă în asalt cea mai redutabilă poziție rusească.

Bateriile noastre, în dimineața zilei de 1 August, la orele 5, au început să verse foc asupra întăriturilor dușmane. În glasul tunurilor grele și de câmp se mesteca ici-colea câte o mortieră de 30 și jumătate. Vijelia aceasta de foc a durat până la 9 ore. Granatele și șrapnelele bătuseră fără întrerupere.

Feciorii din tranșeele sunt gata de năvală. Fiecare dintr'înșii știa, că la 9 ore are să se pornească hora. Comandantul, cu oroloagele în mână, aștepta momentul.

Se dă ordin de asalt. Trâmbițele sună. Voinicii, în frunte cu majorul, și în strigăte de hurra! se aruncă spre tranșeele rusești.

Și înaintează românașii dela munte cu despreț de moarte. Gloanțele artileriei, care izbiseră în fortificații timp de patru ceasuri, n'au izbutit să spargă gar-

dul de sârme: soldații noștri năvălitori au trebuit înșiși să-l taie. Ei au adus cu sine scări, le-au așternut peste sârme și au trecut peste ele, în vreme ce puștile și mitralierele rusești se descărcau în vitejii dârji, cari nu voiau nici de cum să dea înapoi.

După câteva minute cam o sută de oameni se aflau dincolo de gardul sârmei, iar după dârji săpăturii deschideau drumul pentru următorii. Tot mai dese pătrundeau șirurile noastre prin puternica întăritură, până când în sfârșit lupta a ajuns piept la piept: baionetele și paturile de pușcă împărteau acum moartea în dreapta și stânga în ceata rușilor, cari se apărau ca turbați. În cele din urmă, rupți cu desăvârșire, dușmanii, — întrucât n'au căzut în mâinile noastre, — s'au retras în fugă nebună spre tranșeele lor din linia a doua.

Dar nici moși nu s'au oprit să se odihnească, ci ca o nouă furtună au sărit spre tranșeele următoare, și după o sângeroasă frământare de un ceas, în care se încăeraseră eșarși din greu cu rușii desnădăduiți, Slovik-Nove, cheea cetății Ivangorodului, era cucerită.

Două mii șase sute de soldați ruși erau prizonierii noștri; unsprezece mitraliere și treizeci de tunuri căzură în mâinile învingătorilor, precum și enorm material de război: împrejurarea aceasta dovedește, că rușii au voit să păstreze din toate puterile înălțimea dela Slovik-Nove.

A fost o zi glorioasă ziua de 1 August 1915 pentru vitejii ostași ai Ardealului și pentru neamul, din care ei cu mândrie fac parte!

Teodor V. Păcățian:

Cartea de aur.

De Vasile Goldiș.

În zilele din urmă a ieșit de sub tipar și s'a distribuit abonaților volumul VIII din «Cartea de aur» a dlui Teodor V. Păcățian.

Opt volume, de câte 800—900 pagini, chiar numai munca fizică a autorului merită considerația cea mai intențată a publicului românesc. De zeci de ani intelectualii români, îndeosebi cei ce deprind cu studiarea luptelor politice din trecut ale neamului românesc din Ungaria și Transilvania, simțeau adânc lipsa unei colecții a documentelor acestor lupte. Gheorghe Barițiu a încercat să scrie istoria Ardealului din punct de vedere românesc, dar ni-a dat numai frânturi reduse, «părți alese», cum le zice dânsul, foarte prețioase, dar tot atunci prea insuficiente pentru cunoașterea trecutului nostru politic. Mai avem și alte publicațiuni prețioase, în cari se află material bogat pentru istoria noastră politică, între ele socotesc cea mai de valoare «Chestiunea Română în Transilvania și Ungaria» de Eugen Brote (1895), dar până azi nu am avut o colecție completă, unde să fie

adunat întreg materialul, de care neapărat are lipsă cel ce voiește să cunoască trecutul politic, mai vârtos luptele politice ale poporului românesc din Ungaria și Transilvania. Lucrarea aceasta și-a propus a o săvârși d. Teodor V. Păcățian.

Colecția dlui Păcățian începe cu situațiunea bisericeii române sub principii calvini și cea dintâi mișcare pentru apărarea bisericeii strămoșești, amintită în opul dlui Păcățian, este aceea a mitropolitului Ilie Oreste, din Alba-Iulia. Cu lupta și căderea mitropolitului Oreste, prin mijlocul veacului 17, se începe «Cartea de aur» și se termină (în volumul al VIII-lea) cu înfrângerea partidului național român la alegerile parlamentare din 1910. Lupte și înfrângeri, — acesta este conținutul trist al «Cărții de aur». Ce adânc trebuie să fi fost simțite cuvintele autorului, cu cari termină prefața volumului VIII: — «iar greșelile ori scăderile mai mari le vor îndrepta cei ce vor veni să completeze și să continue lucrarea aceasta, urmașii, cărora le doresc să fie mai norocoși decât mine și să poată scrie și despre izbânzi, nu numai despre lupte și jertfe».

Care a fost scopul neobositului muncitor Teodor V. Păcățian? Ni-o spune el însuși în prefața primului volum, «pentru că numai însușindu-ne. cei de azi și cei de mâine, de frumoasele lupte naționale din trecut, văzând greutățile ce erau atunci de învins și cunoscând jertfele aduse din partea părinților noștri, pentru că să ne asigurăm o viață mai bună și mai puțin sbrucimată de cum a fost a lor, ni se poate deștepta și imprima în inimă datorința de a merge și noi pe aceeași cale, păstrând și apărând cu sfîntenie aceea ce ne-a rămas dela ei și ce datori suntem să lăsăm și noi urmașilor noștri, în întregime și neatacată: o noarea națională».

Onoarea națională! Bietul Păcățian a pățit ca marele său înaintaș Șincai, despre opul căruia cenzorul a pronunțat faimoasa sentință «opus igni, autor patibulo dignus» (cartea-i vrednică de foc, autorul de furci). Pentru expunerea unor fapte istorice, în felul cum le-a aflat fixate la scriitorii de valoare, români și străini, mai ales pentru proclamația lui Simeon Bărnuțiu, adresată la 1848 poporului român din Ardeal, apoi pentru publicarea clasiceii vorbiri a acestuia, rostită cu ocaziunea memorabilei adunări naționale de pe câmpul libertății din Blaj în 1848, și a altor acte istorice, încă după ieșirea de sub tipar a primului volum din «Cartea de aur», Teodor V. Păcățian a fost dat în judecată și declarat vinovat din partea juriului din Cluj și a fost condamnat la șase luni închisoare de stat, pe cari le-a împlinit în temnița din Seghedin. Volumul a fost confiscat și în ediția a 2-a părțile incriminate au trebuit eliminate. Curat: opus igni, autor patibulo dignus.

Nu este locul aci să stăruim asupra durerosului fapt, că publicarea unor documente istorice în Ungaria se pedesește cu închisoare, ci am voit numai să improspătăm în memoria cetitorilor vrednicia autorului, care s'a făcut părtaș de onoarea națională suferind cu demnitate temnița pentru făptuirea sa românească.

D. Păcățian spune despre opul său, că este «o istorie fidelă și conștientoasă a mișcărilor noastre politice-naționale din trecut, o publicare de documente autentice referitoare la aceste mișcări». «Eu» — spune mai departe autorul — «am adunat numai materialul, bun și rău, pe seama aceluia,

care-l va prelucra la timpul său pentru a compune aceea ce ne lipsește, istoria critică a luptelor noastre politice-naționale».

Volumul prim al «Cărții de aur» în anul 1903 a fost prezentat Academiei Române la concurs pentru premiul Năsturel-Herescu. Cartea a fost împărțită spre cenzurare distinsului profesor dela universitatea din Iași d. A. D. Xenopol. Din frumosul raport, ce acest eminent istorician a făcut comisiei premiilor asupra opului dlui Păcățian reproducem următoarele:

«Valoarea acestei culegeri este netăgăduită, deoarece ea pune la îndemână fiecăruia cele mai de seamă acte, cărora a dat naștere înverșunata luptă pentru drepturi și dreptate, purtată de națiunea română contra unei apăsări seculare și care a devenit mai ascuțită, cu cât timpurile au înaintat, spre dauna tot mai mare a ambelor popoare, Românii și Maghiarii, pe cari situațiunea lor critică de insulă pierdută în un ocean germano-slav ar trebui dimpotrivă să-i îndemne la solidarizare și la unire întru apărarea existenței lor amenințate. Se înțelege, că o atare unire nu s'ar putea îndrumsa, decât pe calea părăsirii din partea Maghiarilor a politicii lor de desnaționalizare, urmată până acum cu cea de pe urmă stăruință față cu poporul român, și cartea dlui Păcățian, reamintind toate amănuntele acestor lupte, este menită a încorda și mai mult împotriva Românilor contra tendințelor cutropitoare ale poporului conducător; dar această încordare e necesară, căci Românii nu pot renunța la naționalitatea lor fără a se sinucide, și mai la urmă, dacă e vorba de moarte, este același lucru, dacă ea le va veni dela poporul maghiar sau dela prăbușirea insulei comune în valurile ce o amenință..... Cartea domnului Păcățian are deci o valoare mult mai mare decât simpla culegere de documente. Ea este un steag de luptă pentru frații noștri amenințați».

Comisia premiilor a acceptat propunerea ilustrului profesor de istorie A. D. Xenopol și cu 5 voturi contra 3 a decis recomandarea cărții spre a primi premiul Năsturel, dar în sesiunea plenară a Academiei a obținut o altă carte majoritatea regulamentară de două treimi și astfel premiul i s'a dat aceleia.

Rândurile de față nu au pretenția să constituie o recenziune științifică asupra opului din chestie. Va fi având lucrarea dlui T. V. Păcățian multe defecte. Unele dintre acestea au fost relevate și în raportul dlui A. D. Xenopol către Academia Română. Adunarea documentelor nu s'a făcut poate cu scrupulozitatea ce fără îndoială i se impune savantului și autorul parcă nici nu s'a gândit să cearnă prin sita critice metodice grăunțele adunate în hambarul său, ordonându-le și specificându-le sistematiceste. Și cu toate că laboriosul autor intenționase o simplă colecție a tuturor documentelor istorice referitoare la trecutul nostru politic, într-o câtădeacă dânsul a ajuns să aibă știre de acelea documente, totuși el nu se mărginește la reproducerea materialului obiectiv, ci crede de folos a crea și o legătură organică oarecare între acel material și astfel ajunge să dea el însuși adeseori unele aprecieri ale situațiilor marcate prin diferitele acte și documente reproducute. Acestea aprecieri proprii ale autorului vor fi nu odată greșite și poate era mult mai potrivit să fi lipsit.

Recenzienții riguroși deci îi vor afla multe scăderi Cărții de aur. Nu va putea însă

nimeni să tăgăduiască marea valoare a acestei lucrări, mai vârtos pentru orientarea intelectualilor români asupra trecutului nostru politic. Și scopul de căpetenie a acestor rânduri este tocmai să revoace din nou atenția publicului românesc asupra monumentalei lucrări a dlui Păcățian, îndemnând atât pe singuratici, cât și toate instituțiile noastre să-și procure dela autor «Cartea de aur».

«Am ajuns la sfârșitul volumului acestuia» — zice d. Păcățian în cuvintele de încheiere — «și totodată la sfârșitul publicațiunii mele. Închei aici lucrarea aceasta, care m'a costat o muncă migăloasă de șasesprezece ani și a reclamat cheltuieli neacoperite de aproape opt mii de coroane, jertfite din sărăcia unui om, care trăiește din munca grea și istovitoare de puteri a gazetăriei».

Gândiți-vă și vă închinați. Prin cinste, prin muncă, prin jertfă se înalță neamurile. Teodor V. Păcățian a dat pildă strălucitoare de muncă și jertfă. A obosit șasesprezece ani de zile, ca să ofere generațiilor viitoare materialul trebuitor pentru orientarea lor politică, a jertfit din sărăcia lui opt mii de coroane pentru scopul acesta prea românesc și pe deasupra a mai stat șase luni în temniță, pentru că a reproduș în migălosul său op cuvintele înflăcărate ale celor mai credincioși înaintași ai noștri. Și toate acestea d. Păcățian le-a făcut fără sgomotul reclamei glorioasă, ci retras în umbra modestiei atât de puțin lucrative.

Domnule Păcățian, primește adâncul meu respect și toată dragostea mea românească.

Războiul.

Fortăreața Lomza a fost luată dela Ruși, cari sunt în retragere continuă pe întreaga linie. O telegramă mai nouă ne spune, că Rușii se retrag acum și din restul pe care-l țin ocupat din Galiția. Scopul trupelor aliate este acela, de a încunjura trupele rusești și a le constrânge se capituleze. Pentru a evita aceasta catastrofă se retrag mereu Rușii, căutându-și alte linii de apărare. La frontul italian au fost eșarși atacuri înverșunate italiene, dar toate au fost de nou respinse, cu pierderi pentru dușman. Pe celelalte fronturi situația nu s'a schimbat în zilele din urmă. O corabie germană a sevârșit un act de rar eroism. A întâlnit pe mare un crucișător englez și l'a scufundat. În ziua următoare patru crucișătoare engleze au încunjurat-o, iar comandantul ei, văzând că nu poate lua lupta cu sorți de isbândă, a scufundat singur corabia, ca să nu ajungă în mâni engleze. Personalul a fost salvat. Se dă știrea, că Bulgaria e pe cale se declara războiu Sârbiei, dacă nu va curăți Dunărea de mine, cum cere Bulgaria. La încheierea foii mai primim știrea, că trupele noastre au luat eri orașul Lukow dela Ruși și că Rușii părăsesc orașul Vilna.

FOIȘOARĂ.

Din legendele lui H. Sienkiewicz.

Prelucrate de

A. N. Târnoșeanul.

(Fine.)

Pe Vișnu îl supără mult nemulțumirea oamenilor, își facurunt sprâncenele bătrâne și le zise oamenilor:

— «Aceasta nu se poate! Mergeți însă voi la vadul apei, treceți și veți afla pe țărâmul cel din zare somnul vecinilor!»

Oamenii îl ascultară. Se îndreptară în cete dese spre trecătoarea lacului și cercau cu ochii țărâmul cel din zare.

Apa lacului era limpede și liniștită și malul nins cu flori frumoase, zimbătoare și pe malul acela încântător se întindea împărăția lui Siva: plaiul morții.

Acolo soarele nu răsărea și nici nu apunea, ca în țara lui Vișnu, și nu se urma nici ziua cu noaptea, și totuși era lumină. O lumină viorie, la fel întodeaune. Și nu era nici umbră, căci lumina aceea străbătea împărăția întregă și toate lucrurile sale. Și cât puteai privi cu ochii, zăreai coline multe și frumoase, împodobite cu crânguri falnice de arbori mari și verdeturi de tot felul. Era și iedera și vîrta mândră, acățată sus pe stânci. Și stâncile, crângurile și verdeturile multă păreau aproape strălucitoare, ca

țesu'e din o lumină mare-mare, de culoare viorie. Numai iedera părea înrădăcinată cum e trandafirul zorilor

Așa de înălțătoare părea câmpia aceasta frumoasă a morții, ca scufundată în un vis adânc, încremenită în un somn vrăjtit, ce în veci nu se mai gâta.

Nici o adiere în aerul curat. Nici o frunză nu se clătina și nici o floare nu se legăna.

Plaiul morții, cel întins și încremenit în somnul său cel vecinic, uimi pe oamenii sosiți pe țărâ. Sgomotul lor încetă și prinsă răsună o vorbă:

— «Ce liniște!... Ce lumină!... E țara liniștei!... Și a somnului ce ține în veci!...»

Cei mai nelăstulți cu mizeria vieții ziseră așa între sine:

— «Veniți în țara somnului ce ține în veci! Veniți că-i grea de tot viața și ne chină este prea amar!... Veniți!... Veniți!...»

Și intrară apoi în apă. Apa se desfăcu, ca la un semn venit dela Brahma. Poate să le ușureze trecerea. Ortacii lor rămași pe mal îi strigară mult pe nume, dar ei nici nu răspundeau și nici nu se uitau înapoi, ci înaintau cu zor și spor, atrași de vraja țării încântătoare.

Mulțimea de pe malul vieții fu cuprinsă de uimire când observă, că cu cât se apropiu mai tare de malul morții ortacii lor, trupurile lor deveneau tot mai strălucitoare și cu atât mai strălucitoare și parecă

se topeau în lumina mare ce îmbrăca câmpia morții.

Ajunși la mal se așezară spre odihnă, printre flori și printre arbori, la poala stărilor strălucitoare. Pleoapele lor se închiseră și pribegii adormiră pe veci. Dar atâta liniște și atâta fericire lucea pe fața lor, cătă nu era în stare a naște nici iubirea în plaiul trudnic al vieții.

Văzând aceasta cei rămași pe malul vieții ziseră între sine:

— «Veniți să trăgem și noi, căci e cu mult mai bună și cu mult mai dulce țara lui Siva, decât a noastră!»

Și se grăbeau în zgomo: mare sore trecătoare, căduri, căduri de moșnegi, de bărbați voinici, de soții dragălașe, de mame cu prunci draguți, de feciori cu fete pline și de fecioare încântătoare, și alergau toți să ajungă la trecătoarea spre vadul blând al morții. Și mii și zeci de mii trecură, și plaiul vieții rămase aproape pustiu.

Vișnu cel bun privea cu întristare la această pustiire uriașă din tronul său sfânt și-i era năcaș și tremura în întregă sa ființă de măhnaire, că le dase oamenilor nemulțumiri în o clipă nesocotită un sfat ca acesta. Se frământa să, și o desnodare înțeleaptă pentru primejia aceasta mare. Dar zadarnic. Plecă atunci la înțeleptul Brahma și îi zise:

— «Preaputernice și preaînțelepte! Măntuiește viața, căci e în grea primejdie. Tu ai creat așa de limpede și așa de vră-

jitoare împărăția morții, încât totuși oameni imi părăsesc împărăția vieții».

— «Mai este cineva la tine?»

— «Un fecior și o fecioară mai este numai, S'apănă. Ei se iubesc foarte mult, din inimă, și se lipsesc mai bine de liniștea vecinică pentru clipele lor senine de iubire adevărată. Ei nu voiesc a-și închide ochii, ci voiesc să se tot privească, cu d'ag, până nu știu când»...

— «Și, ce voiești tu?»

— «Să mă tîmpești frumusețea și să mai slăbești bogata fericire din împărăția morții, căci mă vor lăsa și aceia aici, când va trece primăvara dragostei lor sfinte»...

Prea înțeleptul Brahma se gândi puțin, apoi îi zise:

— «Eu nu voi tîmpești frumusețea și nu voi slăbi bogata fericire din împărăția morții, dar tot voi mântui viața. Nu vor mai trece oamenii după placul lor de pe un mal pe celalalt!»...

Țesu atunci Brahma o pânză deasă, de întunerec, creă apoi două fînte îngrozitoare: Spaima și Durerea, și le porunci să tîna totdeauna întinsă această pânză neagră înaintea trecătoarei.

Împărăția morții rămase tot limpede și vrăjitoare, dar împărăția lui Vișnu geme de atunci din greu de oameni, căci ei se tem de drumul ce duce dela viață la moarte, fiindcă trece prin spaimă și durere.

Dela școalele medii (gimnaziu și reale) gr.-or. române din Brașov.

Inștiințare pentru anul viitor.

Anul școlar 1915—16 se va începe în 1 Septembrie st. vechi 1915, adică în 14 Septembrie st. nou. Părinții, cari doresc să-și dea copiii la aceste școale, sunt poțiti a se prezenta cu fiii lor în cancelaria direcțiunii școlare în zilele de 1, 2 și 3 Septembrie vechi, adică în 14, 15 și 16 Septembrie st. nou pentru înscriere. Școlarii cari se înscriu pentru primadată la școalele noastre medii, vor aduce testimoniu școlar, certificat de naștere și certificat de revaccinare. Testimoniul școlar de pe clasa precedentă au să-l prezinte toți școlarii, cari vin a se înscrie, așadar și școlarii, cari au absolvit clasa precedentă la școalele noastre.

Din 31 August și până în 2 Septembrie vechi dela 8—12 ore a. m. se vor ține examenele de corectare. Ceia s'ar prezenta mai târziu, au să dea petiție la direcțiune, dovedind cu atestat valabil cauza întârzierii.

Examenele private (particulare) se vor ține în zilele de 15—18 Septembrie vechi, având școlarii privați să se prezinte până cel mult în 15 Septembrie st. vechi în cancelaria direcțiunii școlare și să plătească taxele școlare și de examen.

Notă. — Școlarii, cari v'n dela un institut, unde în gimnaziul superior nu au învățat limba grecească, vor avea să dea un examen de primire din limba grecească.

Suma didactului și a tuturor taxelor școlare în gimnaziul inferior și școala reală este de 54 coroane pe an, iar în gimnaziul superior (cl. V, — VIII.) de 80 coroane pe an. — Școlarii, cari se înscriu pentru întâia dată la una dintre școalele noastre centrale gr.-or. române din Brașov, plătesc (în gimn. sau reale) încă o taxă de primire de K 8. — Odată pentru totdeauna peste suma mai sus arătată. — Școlarii neromâni plătesc didactul și taxe dublu.

Didactul se poate plăti în 3 rate după dispozițiile stabilite în normativul Eforiei școl.

Școlarii, cari vor să fie scutiți de didactul, trebuie să-și înainteze petițiunile lor până 30 Septembrie st. vechi: la cancelaria Eforiei școlare.

1. Indreptățiți a petiționa sunt acei școlari săraci, cari au moralitatea bună și nota generală din studii foarte bine sau bine. Cu no'a suficienți pot să fie scutiți numai acei elevi, cari sunt din Brașov și cercetează clasa I. și II. gimnaz. sau reală.

2. La petițiune se aclede atestatul de paupertate dat de oficiul comunal, dar vizat și de parohul local.

3. Toți petenții au să aclede testimoniul ultim de clasă.

Scutiri se acordă numai la didactul (24 cor. în clasele infer. și 50 cor. în clasele superioare) — celelalte taxe școlare trebuie plătite de toți școlarii la înscriere.

Notă. Atragem deosebi atenția părinților, ca:

a) să nu cumpere cărți școlare zdrențuite, vicioase și defectuoase, căci acele se vor confisca de profesorii de clasă;

b) să îngrijească pentru fiii lor cari vin în casele V—VIII gimn., ca aceștia să aibă uniforma școlară obligată pentru aceste clase;

c) din cl. III. g. și r. începând fiecare școlar trebuie să poarte chipiul regulamentar.

Brașov, în 27 Iulie v. 1915.

Direcțiunea.

Scrisoare către Marele duce.

— Din cercurile studenților ruși ai străinătății. —

Ziarul elvețian *Freiheit* scrie, că Marele duce Nicolae Nicolaevici, cu ocazia ultimei sale petreceri la Lublin, a găsit în odaia sa de dormit o scrisoare implantată cu un cuțit în ușă.

Scrisoarea nu este opera nihilistilor; ci din contră, a fost scrisă de amicii păcii, dar în același timp s'a trimis și comitetului revoluționar rus din străinătate. Organul de publicitate al Rusiei de sub pământ a tipărit scrisoarea. Eia cuprinsul ei:

„Alteț imperială! Cei ce îți adresează rândurile de față, nu sunt nihilisti. nici conșurți politici, cari au de scop schimbarea formei de guvernământ în Rusia; ci sunt amici fanatici ai păcii; noi re-am aliat numai de aceea, ca să punem sfârșit grozăviilor războiului universal și să restabilim pacea între națiuni.

Alteț imperială! Alianța noastră s'a întemeiat în urma desgustului cuprins și a amărăciunii, ce pe încetul ne-a cuprins față de aceia, cari au revarsat această înfrângătoare nenorocire, am putea zice, asupra întregii omenimi. Aparținem la deosebite națiuni; însă toată marea noastră sters dintre noi orice deosebiri, ca să lucrăm umăr la umăr, veți vedea, cu ce forțe înspăimântătoare.

Nu mai putem suporta în neactivitate acest război astăzi, când se împlinesc aceluși două mii de ani ai existenței creștinismului, și nu putem suferi în tăcere, ca cele mai d'ștose capete să vorbească despre falimentul civilizației, a umanismului și a culturii.

Sânt primejduite interesele mari atât materiale, cât și morale ale omenimii. Trebuie să ne temem de nimicirea unor valori de nelăchăpuit. Se va arunca atâta sămânță de ură și vrăjbe, încât vor trebui să crească generațiuni nouă, ca națiunile să se mai poată întâlni prietenește în lucrarea comună a civilizației.

Nu voim să fim complici prin tăcerea noastră mai departe. După lungi sfătuiri, ținute împreună, și după o gândită cumpănire, am statuit: Cine sânt mai a'ei prietorii războiului universal, și cine sânt aceia, cari pot contribui în deosebi la încetarea lui? Și când la această întrebare am dat răspuns în cea mai bună a noastră conștiință, am constatat că prima persoană de care trebuie să ne ocupăm, din punctul de vedere amintit, este Alteț imperială. Înaintea lui Dumnezeu și a lumii Alteț tu poartă răspunderea cea mai mare pentru cumplitul război. Și Alteț tu este acum acela, care cu o vorbă ai putea restabili pacea. Ori de unde ar sosi o astfel de încercare este probabil, că ar fi refuzată. Dimpotrivă, dacă ar fi inițiată de Alteț tu, este probabil că va fi în general acceptată.

Dacă ni-am ales o cale așa de neobișnuită pentru trimiterea scrisoarei noastre, am voit să arătăm prin aceasta Alteț tale, că puterea noastră este mare și legăturile noastre sânt redevabile.

Provedința a pus încă odată soarta popoarelor în mâinile Alteț tale imperiale. Folosește prilejul și lucrează conform șoaptei conștiinței curate. Astfel vei fi scutit poate de blăstămurile rostite din milioanele de guri asupra capului Alteț tale.

Grozavul măcel trebuie să înceteze. Și trebuie să se sfârșească priverile înfrângătoare, când națiunile europene civilizate transportă cu mile sălbaticile semintii ezratice și africane pentru stăpânirea frățurilor albi din Europa.

În fața faptului acestuia mai îndrăznesc oamenii să afirme sus și tare, că au pornit lupta pentru înfrângerea barbarismului!

În cazul când scrisoarea noastră nu va avea alt rezultat, decât o răvnă mai pronunțată în activitatea poliției secrete și publice întru descoperirea noastră, atunci avem să vă arătăm, că știm și să făptuim.

Această interesantă scrisoare, a dat motiv, firește, la perchișii și arestări. — de și se crede, că autorii ei nu s'au gândit la alt ceva, decât să sperie puțin pe marele duce, cunoscut ca om nervos și superstitios.

Dar ori cum ar fi, este sigur că războiul, pentru Rusia, după opinunea generală a marelui împărat, este astăzi ca pierdut.

Din protopresbiteratul Făgărașului.

— 7 August n.

Mă chiamă datorința preotească în aceste zile grele la înmormântarea parohului emeritat *Gheorghe Pop* din Mărgineni. Actual paroh român gr. ort. *Judele* din această parohie îmi scrie: „În înțelesul dispozițiilor testamentare ale rep. părinte *Gheorghe Pop*, parch em. din Mărgineni, prin această ești înconștințat și rugat, să binevoiești a lua parte și Mult O. dta la celebrarea înmormântării sale, care se va ținea Luni în 13/26 l. c. începând la ora 1 după amiază, aici în Mărgineni”. M'a impresionat deosebit această chemare, și am satisfăcut dorinței repozatului.

Do'sprezece preoți din protopresbiteratul Făgărașului au alergat la fața locului și într-un mod demn toți și-au îndeplinit datorința, ridicând remășițele defunctului din casa parohală de lângă frumoasa biserică românească gr. ort. și de aci apoi după impunătorul serviciu l-au așezat în mormântul-criptă de lângă biserică, în umbra brazilor și pomilor, cari își arătau roadele într-o zi frumoasă de vară.

Iată numele fraților în Cristos împreună slugitori: *Vincențiu Grama* (Râșor), *Nicolau Clonția* (Beclean), *Nicolau Bărbat*, *Dumitru Bărbat* (Șa cîi), *Petru Debu* (Toderița), *Ioan Capetă* (Sona), *Mateiu Răduț*, *Vasile Răduț* (Berivoae), *Gheorghe Lupu* (Dridf), *Ioan Pop* (Hârșeni), *Trăian Păcală* și subscrisul (Galați). Protopresbiterul *Nicolau Borzea* fiind îndepărtat din tract de astă dată n'a putut lua parte la această înmormântare.

Se cuvine să se scrie în foaia bisericească noastră despre activitatea acelor preoți, cari în via Domnului au luat zăduful zilei de dimineață și până sara, și cari în urma ostenelei lor au câștigat și roadele dorite. Un astfel de preot era și repozatul, Despre preotul *Gheorghe Pop*, preot ort. român în comuna Mărgineni, care și a început

păstoria la 1875, se poate afirma cu toată dreptatea, că și-a făcut datorința pe deplin. El a fost reînviătorul bisericii române greco-orientale în Mărgineni, unde dela 1700 până la 1872 toți locuitorii aparțineau confesiunii greco-orientale, — ear înființându-se instituțiunea militară de graniță, locuitorii au fost siliți să treacă la confesiunea greco-catolică, și când aceștia au cerut printr-o iscălitură comandamentului superior militar să se reîntoarcă la religia în care au trăit stămoșii lor, au fost pedepsiți aspru, căci cei mai mulți părăsiseră biserica unită. Locuitorii neavând biserică ortodoxă, serviciul divin se oficia într-o casă donată de strămoșul repozatului preot *Gheorghe Pop*, în care alergau din când în când, din 1870 până la 1875, administratorii preoți ortodocși *Bucur Chia* din Toderița, care a mâncat bătaie dela uniți, și *Iosif Hercioga* din Mărgineni. La 1875 a fost ales apoi preot definitiv repozatul preot *Gheorghe Pop* (Gramoiu) care vizând că casele donate de moșul său pentru biserică nu sunt corespunzătoare pentru un locaș dumnezeesc, cu trup și suflet s'a apucat de muncă și în 1892 s'a ridicat în mijlocul satului o frumoasă biserică ortodoxă ce poate servi de model. În 1907 a și zugrăvit-o frumos pictorul *Popescu*, adus din București, pentru care muncă a plătit din avuții său preotul *Gheorghe Pop* 3000 cor. cumpărând și un orologiu la biserică în valoare de 900 cor., ear la 1909 a cumpărat și un chivot cu 400 cor. toate dela sine. Foarte mult a ostentat pentru această biserică ortodoxă și fratele repozatului preot, *Ioan Pop*, pe care pictorul *Popescu* alături cu preotul *Gheorghe* l-a zugrăvit în mărime naturală, cum intri în dreapta ușei biserice.

Coroana faptelor preotului *Gheorghe Pop* este însă, că a făcut o fundațiune pe seama bisericii ortodoxe din Mărgineni, acum la bătrânețe, din averea sa, de 20.000 coroane, ear restul averii sale va fi împărțit în părți egale între erezii săi.

Gheorghe Pop preotul ortodox din Mărgineni, a fost necăsătorit și astfel s'a putut interesa mai mult de oficiul preotesco, pe care ca primul preot ortodox în Mărgineni l-a condus 40 ani, adormind la etate de 70 ani.

Următorul paroh ort. actual, *Valeriu Judele* din Mărgineni, având calificatiunea timpului de azi, va și reprezenta biserica ortodoxă după toate cererile, apărându-o și îngrijindu-o întocmai ca și antecesorul, — care s'a îngrijit încă până a fost în viață a-și așeza în Mărgineni un preot harnic ortodox și un notar harnic ortodox: *Gheorghe Marhaș*, amândoi oameni de valoare.

Nicolau Aron
paroh ort. rom.

NOUTĂȚI.

Achitarea lui *Auffenberg*. Din Viena se comunică oficial, ca în 3 și 4 August s'a ținut pertractarea finală în afacerea lui *Mauritiu Auffenberg*. Fostul ministru de război era acuzat, că în 1912, cu ocazia ședințelor delegațiunii la Budapesta, a scris colonelului I. r. *Eric Schwarz*, că ministrul de război în 21 Noembrie a urcat contingentul în timp de pace al corpurilor de armată 1, 10 și 11. Pentru aceasta, pe temeiul §-ului 272 din codicele penal militar, a fost acuzat. La pertractarea amintită *Auffenberg* a fost achitat.

Copiii să nu umble seara pe stradă. Magistratul din Nürnberg a luat măsuri, ca tinerimea școlară a orașului să fie oprită de a ieși în străzi și în piețe după ce s'a înserat. Exemplul dela Nürnberg se urmează în multe orașe din Germania.

Magazine de provizii. În Cluj se va deschide zilele acestea al treilea magazin de provizii înființat la stăruințele comisariatului guvernial. Magazinele clujene dau puțință locuitorilor de a-și cumpăra cu prețuri ieftine tot soiul de făină, zahăr și alte articole alimentare.

Acțiune în interesul păcii. În 14 orașe din Anglia s'au ținut mari întruniri populare pentru terminarea sângerosului război și pentru încheierea păcii. În adunările acestea s'a cerut dela guvernul țării să se arate: Care sânt condițiile de pace ale Angliei?

Arhiducele și censura. Un ziar din capitala a publicat convorbirea arhiducelui *Iosif* vătă cu un raportor de pe câmpul de război. Convorbirea aceasta a apărut cu o mulțime de locuri albe, — rezultate cenzurii necrutătoare. Curios este faptul, că paserile om se sunt tocmai declarate arhiducelui, și nu ale raportorului. Condeiful cenzorului s'a crezut îndreptățit a șterge cuvintele, care în interesul războiului nu se puteau încă tipări.

Din cauza holerei. Vicecomitele *Nășăudului*, în considerarea cazurilor de holeră ivite pe teritoriul comitatului, a oprit ținerea târgurilor de săptămână în Rodna și în Nășăud.

În grabă mare. Din cartierul presei se anunță, că armata rusească în retragerea sa grabnică de la *Ivangorol* n'a mai avut vreme să nimicească proviziile. În mâna trupeor noastre au ajuns conserve derabile cantități de făină.

Concediu de recreare. Ministrul președinte *Gorenkin* al Rusiei a plecat în concediu de recreare. Se zice, că țarul nu voeste să-i primească demisiunea.

Nu le vine la socoteală. Ziare din Londra se jăluiesc, că alimentele pentru Anglia devin din ce în ce mai scumpe, de oarece Germania cumpără uriașe provizii pentru earnă din toate piețele neutrale, unde poate să ajungă.

Demonstrații în Atena. În mai multe teatre din Atena s'au făcut Duminecă seara mari demonstrații pentru Germania. Guvernul grecesc a primit din provincie numeroase declarațiuni, în care se cere ca Grecia să nu asculte dorințele împătritei înțelegeri.

† *Silviu Parteniu Trombițaș de Băthlen* din Reghin a decedat în urma unui morbo greu, împărțit fiind cu s. taine ale murbunzilor, în 10 August a. c., în al 45-lea an al etății. Osemintele sale pământești s'au așezat conform ritului bisericeii orientale în 11 August p. c. la 3 ore n. m. din biserică gr.-or. în cripta familiară alui *George Marinovits* de lângă biserica gr. cat. din Reghin. Odihnească în pace!

Oprire. Comandantul *Petrogradului*, cum se scrie din capitala Suediei, a interzis ziarelor rusești publicarea vorbirilor rostite în dumă din partea deputaților socialiști.

Comoarele de artă ale Varșoviei. Ocuparea repede a Varșoviei a salvat de șgur o mare parte din comoarele sale artistice. Multe clădiri din capitala de odinioară a Poloniei sânt creațiunile arhitecților din Germania. Vechiul castel regal nu este tocmai unitar în felul cum se întărează, deoarece aproape fiecare generația a adăugat câte ceva la construcția sa. *Ion Sobieki* și *Stanisław Poniatowski* au făcut ultimele adaptări și completări. Partea cea mai frumoasă a castelului este sala tronului, de și tesaurile numeroase ale regilor poloni au fost duse în 1831 la Moscova și Petersburg. Galeria de tablouri a Varșoviei cuprinde până de mare valoare; sânt mai a'ei bine reprezentati pictorii *Dürer*, *Jordaens*, *Rembrandt* ș. a. Bisericile sale sânt de mai puțină însemnătate, căci s'au clădit mai toate în timpuri recente. Câteva statue formează podoba orașului: monumentul în bronz al lui *Copernic* (celebrul astronom polonez mort în 1543) lucră de *Thorwaldsen*, monumentul dela mormântul compozitorului *Chopin*, statueta călărească a regelui *Ion Sobieski*, a salvatorului Vienei dela 1683 ș. a.

Note și impresii.

Ce poate face o țară mică. Consulul sârbesc din Roma a declarat unui redactor dela *Tribuna* următoarele: Noi sârbi mult ne mirăm, că italienii așteaptă să luăm ofensiva în stil mare împotriva Ungariei. Este cu desăvârșire nedrept a îndemna Sârbia, o țară mică, să intre în acțiune, ce trece peste puterile sale. Dacă părăsim frontiera, dăm puțință monarhiei austro ungare să ne zdrobească cu forța sa covârșitoare. De aceea ne mărginim la apărarea granițelor.

Vă să ză, o țară mică are să fie mai ales foarte cuminte.

Cu raport la chestiunea bulgară, consulul a zis, că împătrite înțelegeri să nu-și croiască nădejde trandafire. Sârbi nu ce dează bulgarilor Macedonia la nici o întâmpinare; căci ei, sârbi, au câștigat-o.

Odată și acum. Un ziar din Varșovia vestește, că scriitorul polon *Sierko wicz* s'a prezintă la *Delcassé*, pentru a-l întreba ce părere are în chestiunea polonă. De'cas é l-a primit foarte rece și i-a zis:

„Dumneata ești cetățean rusesc; guvernul d'voastră este la Petrograd. Poftim și te adresează cu rugămintea acolo de-a dreptul!”

Franța, prin graiul lui *Delcassé*, nici nu putea da alt răspuns. Aceaș atitudine neprietenoasă a manifestat-o nu odată sora mare latină și către România, sora mică.

În zadar! Franța francmasonilor nu mai e Franța generoasă din vremea lui *Napoleon*. Asta ar trebui să o știe toți polonii și toți românii... Ș: la uși închise să nu mai bată.

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a catedrei a doua de învățător la școala noastră română gr.-or. din comuna **Brasov-Stupini**, protopopiatul Brașov, se publică concurs cu termen de 30 zile dela cea dintâi publicare în „Telegraful Român”.

Învățătorul ales și înțarit va avea:

1. 543 coroane anual, care se vor plăti în rate lunare anticipative dela biserica.

2. 100 coroane pe an venite cantonale încasate după serviciile făcute, și

3. 557 coroane ajutor de stat, care se vor plăti tot în rate lunare anticipative.

4. Cvarțir natural, corăspunzător legii, în edificiul școlii și trei stânci lemne, din cari se vor încălzi și salele de învățământ.

Învățătorul ales va fi dator să facă și servicii de cântăreț Dumineca și sârbătoarea la utrenie și liturgie, iar în zilele de lucru cu săptămâna; va avea și dea instrucție Dumineca și sârbătoarea, tinerimii de repetiție pe rând împreună cu celalalt coleg.

Doritorii au să-și înainteze rugărilor lor conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică, ca să-și arate destoinicia în cântări.

Din ședința comitetului parohial, ținută la 20 Iulie 1915.

Ioan I. Maximilian George Constantin
prezident. notar.

Aprobat:

Dr. Vasile Saftu
protopop.

(134) 1—3

Nr. 275/1915 prot.

(116) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător dela școala confesională gr. or. română din **Cămpuri-Surdac**, ppresb. Ilia M. se deschide concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.”.

Salar legal: 1200 cor. solvabil în rate lunare, sau la dorință în rate trei lunare. Cvarțir corespunzător în edificiul școlii, grădina pentru legumi eventual 20 cor. în bani. Pentru persoana învăț. 4 m. lemne, ori 20 cor. bani. La-salar este ajutor dela stat 780 cor.

Dela reflectanți se cere a ținea școala de repetiție, și a conduce copiii la biserică. Să pretinde a avea cunoștință muzicală ca să instruiască și conducă corul bisericesc.

Cei apti în a conduce orhestră sunt preferiți.

Cererile concursuale se adresează c- ficiului protopresbiterial concernent, și sunt poștiți petenții a se prezenta în comună — până la algerie — pentru a fi cunoscuți că vor putea satisface celor pofite.

Ilia-Murășană, la 14/27 Iulie 1915.

Oficiul protopresbiterial al tractu'ui Ilia (Maros-Ilye) în conțelgere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
adm. protopresb.

Nr. 112/1915.

(133) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător-cantor la școala noastră confesională gr.-or. română din **Boroșneul mic** (Treiscaune) se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 103 cor. dela comuna bisericească, 150 cor. dela P. C. Ven. Consistoriu, 80 cor. venite cantonale, iar restul de 867 cor. să va primi dela stat, precum a beneficiat și fostul învățător; cvarțir în natură și 1/4 jug. grădina lângă școala. Dacă din vina învățătorului s'ar detrage ajutorul de stat, comuna bisericească nu e obligată a-l suplini. Alesul învățător va fi obligat a forma și a conduce cor cu tinerimea adultă și cu copii de școală și a conduce cântările liturgice cu corul elevilor sau cu al adulților, pentru ceiace i se va vota remunerațiune specială, va mai fi obligat a instrua elevii în pomărit, conducând și îngrijind de grădina de pomi, având a beneficia de 1/2 parte a venitului ei.

Cei-ce reflectează la acest post sunt rugați a se prezenta în vre-o Duminecă, ori sârbătoare în persoană spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericești și conducerea corului.

Cererile de concurs sunt a se înainta în termenul fixat oficiului protopresbiterial gr. or. al Treiscaunelor în Bereczk.

Din ședința comitetului parohial, ca scaun școlar, ținută la 21 Maiu v. 1915 în Boroșneul-mic.

Eremie Ticușan
paroh-președ.

George Gabor
notar.

Nr. 563/1915. Vezut:

Constantin Dimian
protopresbiter.

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a catedrei a treia de învățător la școala noastră din comuna **Feldioară**, protopopiatul Brașov, se publică concurs cu termen de 30 zile dela cea dintâi publicare în „Telegraful Român”.

Învățătorul ales și înțarit va avea:

1200 coroane salar fundamental plătit în rate lunare anticipative dela biserica și dela stat, 300 coroane bani de cvarțir, 20 coroane pentru 1/4 jug. de grădină.

Drept la gradații, conform art. de lege XVI. din 1913.

Învățătorul va fi dator, fără remunerație specială, să țină școala de repetiție, să formeze cu elevii de școală cor și să cânte Dumineca și sârbătoarea în biserică.

Doritorii au să-și înainteze rugărilor lor conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică, ca să-și arate destoinicia în cântări.

Din ședința Comitetului parohial, ținută în 19 Iulie vechiu 1915.

Ioșif Micu
prezident.

Ioan Sporea
secretar.

Aprobat:

Dr. Vasile Saftu
protopop.

(127) 2—3

Nr. 389/1915.

(121) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățăto-rești vacante din comunele mai jos înse-mnate se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima apariție în „Telegraful Român”.

1. **Păuca**, cu salar de 600 cor, cvarțir în natură și lemne de foc 30 cor.

Întregirea salariului s'a cerut dela stat, cererea e încă nerezolvată. Parohia însă, la caz de rezultat nefavorabil, nu se obligă a-l întregi.

2. **Broșteni**, cu salar de 600 cor. Ajutorul de stat încă nu e votat. Până la rezolvire favorabilă comuna nu se deobligă a întregi salarul.

3. **Tău**, salar 600 cor, din repartitie, 200 cor. dela biserică, cvarțir în natură și 1/4 jug de grădină.

Cererea de întregire dela stat nu e rezolvată. Până la decidera favorabilă comuna nu întregeste salarul.

Miercurea, 17 Iulie 1915.

Oficiul protopresbiterial:

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter

Ad Nr. par. 67/1915.

(132) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea în mod definitiv a postului de învățător dela școala noastră conf. gr. ort. din **Panic** (Gyeölalva), tractul Ciu-jului, prin aceasta se publică concurs cu termen de 20 zile dela prima apariție în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salarul în bani, cel statorit prin art. de lege XVI. 1913, din care 600 cor. din repartitie pe popor solvabile în rate treilunare anticipativ, iar restul din ajutorul de stat votat sub Nr. 2003/1914 VI. ministerial și care se va pune în curgere pe baza documentelor învățătorului ales.

b) Cvarțir bun și deplin corăspunzător în școala cea nouă.

c) Lemnele trebuincioase în sala de învățământ; pentru locuința învățătorului se va îngriji însuși învățătorul de lemne.

d) 1/4 jug. cat. de grădină, eventual 20 cor. anual.

e) Dreptul de folosință a unei sesiuni întregi din pădurea și pășunul foștilor iobagi.

Învățătorul ales va fi obligat a propune în școala de toate zilele și în cea de repetițiune toate obiectele de învățământ, deci și religiunea, a cerceta însuși regulat sf. biserică și a conduce și elevii în toate Duminecile și sârbătorile la sf. biserică și a cânta cu ei la sf. liturgie.

Învățătorul sau învățătoarea aleasă, care va desvolta o activitate extra-scolară folositoare poporului, d. e. formând un cor în mai multe voci, sau pe terenul industriei de casă, se va bucura și de o remunerațiune specială și de sprijinul și iubirea poporului.

Concurenții să-și înainteze petițiunile de concurs în termenul susamintit la P. O. oficiu protopresbiterial al Clujului și să se prezente înainte de alegere la biserică noastră în tr-o Duminecă sau sârbătoare spre a fi cunoscuți din partea poporului.

Eventuale alte informațiuni încă, dă bu-curos oficiul nostru parohial.

În fine se observă, că școala noastră e nouă și deplin corespunzătoare cerințelor legii

și că e provăzută cu toate aparatele de învățământ prescise de lege.

Panic, 30 Iunie 1915.

Comitetul parohial.

Ad Nr. pp. 610/1915. Vidi:

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Publicațiune.

Comuna bisericească **Vulceș** (tractul De-vei p. Branșca) — în urma încuviințării mai înalte — vinde prin licitațiune publică un teritor de pădure — circa 8-5 jugăre cat. — pentru a fi exploatată și a cărei lemn s'a prețuit a fi:

277 m³ fire de gorun, folosibile pentru grinzi de mine, unele economice (pozne de telegraf și telefon) etc.

553³ lemne de foc — obleți de gorun și fag.

Licitațiunea se va ținea în 6 Septem-vrie st. n. 1915 la 8 ore a. m. în oficiul parohial gr.-or. român din Vulceș.

Prețul de strigare: 3322 cor. Vadiu: 330 cor.

Doritorii de a cumpăra, să-și înainteze ofertele în scris până la termenul sus prefrit, sau să se prezinte la licitațiunea verbală.

Condițiunile speciale cu privire la lici-tațiune și încheierea contractului se pot vedea la oficiul parohial sus amintit și la oficiul sil-vanial din Deva.

Vulceș, la 24 Iulie v. 1915.

Epitropia parohială:

S. Berariu
paroh gr.-or.

Petru Fera
epitrop I.

(128) 2—2

Nr. 573/1915 protop.

(117) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea ambelor posturi de în-vățători la școala confesională gr.-or. română din **Daneș** se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acestea posturi sunt.

A) În bani:

1. Din repartitie dela popor 760 cor.

2. Ajutor dela Ven. Consistor 800 cor.

3. Din Alodiu communal 900 cor.

4. Restul subvențiune dela stat votată.

B) În natură:

Cvarțir și grădină.

Aleșii învățători sunt obligați pe lângă îndatoririle regulamentare să formeze cor cu elevii, să-i conducă în Dumineci și sârbători la biserică spre a cânta răspunsurile liturgice.

Concurenții sunt datori a-și așterne ce- rerile concursuale instruite în regulă sub scri-sului oficiu protopresbiterial în termenul des- chis, având a se prezenta în biserică din co- muna, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, și a face cunoștință cu poporul.

Sighișoara, 15/28 Iulie 1915.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al trac- tului Sighișoara, în conțelgere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 88/1915 par.

(118) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră gr.-or. română din parohia **Lasiul-român**, tractul Târnava, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima pu- blicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. În bani: a) dela comuna bisericească și din repartitie dela popor 600 cor., b) Res- tul dela stat, precum a avut și decedatul în- vâțător.

2. 1/4 jug. de grădină, și

3. cvarțir corespunzător în edificiul școlii cu 2 odăi, 1 cămin, 1 cameră și pivniță.

Alesul învățător este obligat, pe lângă datoririle impuse de regulamentul școlar, să cultive grădina școlară instruiind pe elevi în legumărit și pomărit. Să formeze cu elevii și cu tinerimea adultă cor, să-i conducă în Du- mineci și sârbători la biserică spre a cânta răspunsurile liturgice și în lunile de vară.

Reflectanții la acest post își vor așterne cererile de concurs cu documentele necesare, Preaonoratului oficiu protopresbiterial al trac- tului Târnava, cu sediul Cetatea de baltă (Kü- küllövár) cu a cărei prealabilă încuviințare se vor prezenta în comună în vre-o Duminecă sau sârbătoare spre a face cunoștință cu po- porul și referințele școlare arătându-și desteritatea în cântări și tipic.

Din ședința extraordinară a comitetului parohial, ca senat școlar, ținută la 12 Iulie 1915 în Lasiul-românesc.

Constantin Medrea
paroh și preș.

Beniamin Florian
protopop.

Vidi:

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 62/1915.

(130) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc la școala noastră confesională română gr. or. din comuna **Varmaga**, tractul protopresbi- terial al Devei, să publică concurs cu ter- min de 15 zile dela prima publicare în „Te- legraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental: 1200 coroane, plătitile în rate lunare anticipative; anume: 200 coroane dela popor d n repațiție; iară 1000 coroane dela stat. — La urcarea sa- lariiului — prin înaintarea învățătorului în clasele de salarisare — comuna bisericească mai contribuie cu cel mult până la suma de 600 coroane.

2. Cvarțir și grădină în natură.

Cel ales va fi dator a cerceta regulat sf. biserică în Dumineci și sârbători cu e- levii; va cânta răspunsurile liturgice și va îndeplini toate îndatoririle regulamentare.

Concurenții au a-și trimite la oficiul subsemnat petițiunile lor în termenul arătat și a să prezenta în comună spre a face cuno- ștință cu poporul.

Varmaga, la 14/27 Iunie 1915.

Nicolau Duma
preș. com. parohial.

Ion Popa
not. subst. al com. par.

Nr. 273/1915 prot. Vidi:

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 223/1915.

(131) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională gr. or. din **Blasfaleu de jos** — Alsobalázsfalva — în protopresbiterialul Bistriței se publică con- curs cu termen de 30 de zile dela prima apariție în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar: 600 cor. dela comuna biser. plătitil în rate lunare, iar restul până la suma cerută de lege, ajutor sperativ dela stat încuviințat în princip, dar care se va cere pe temeiul documentelor celui ales.

2. Cortel corespunzător în edificiul școlii; clădită acum nouă.

3. Grădina de lângă școala.

4. Pentru conferințele învățătoresști 12 cor.; — pentru scripturistice 10 cor; pentru lemnele de foc 48 cor din cari este a se încălzi și sala de învățământ.

Alesul este obligat a conduce și școala de repetiție, să țină o strană în Dumineci și sârbători și să conducă grădina de po- mărit a comunei.

Reflectanții la acest post își vor înai- nta cererile provăzute cu documentele de lipsă la Oâc ul protopresb. gr. or. în Bistrița, (Beszerce) și să se prezinte în comună în vre-o Duminecă ori sârbătoare spre a lua cunoștință de referințele locale și spre a cânta în biserică.

Bistrița, 12/25 Iulie 1915.

Oficiul protopresb. ort. rom. în conțel- gere cu comitetul parohial.

Greg. Pletosu
protopresb.

A apărut și se află de vânzare la Li- brăria arhidiecezană:

Contribuțiuni istorice

privitoare la

trecurul Românilor de pe pământul crăiesc.

Carte edată la inițiativa și sub îngrijirea d-lor:

Dr. Ilarion Pușcariu, **Ioan de Preda**, **Dr. Lucian Borcea**, **Dr. Ioan Lupăș**, **Dr. Ion Mateiu** și **Dr. Silviu Dragomir**.

Prețul 4 cor. + porto 30 fil.

Atențiune!

Dacă suferiți de rin'chi, ficat, stomac, gălbănare, reumatism, hămoroide, boale fe- mești, nervositate, dureri de cap, și de ori care alt morb care derivă din sânge, comandați

Nalther Tablette

acesta este medicamentul cel mai bun din lume. Aceluia care nu vor folosi sau vindeca, reîna- piem prețul lor.

Comandele din afară se efectuează prompt prin rambursă.

Prețul pentru una cură 6 coroane.

Agentura generală:

Aurel Popescu

Sibiiu, Piața mică Nr. 25.